

Herriaren erlijioa eta teologiak

Jakin berria dudanez, Andaluziako apezpikuek bilera bat egin dute urtarilaren erdi aldera, bertoko pastoralgintzari elkarrekin bideren batzu ireki edo bultzatzeko asmoz. Gertakari honek berez eskaintzen digun ereduaz gainera, bereziki aipagarri iruditu zait aztergaien arteko bat: herriaren erlijiositatea, halebria. Azterketaren nolakoaz eta ondorioez deus ez dakidan arren —eta ez jakidalakoxe—, uste dut pentsabiderik eskain diezagukeela euskaldunoi gaiaren hautapenak berak. Esan dezadan alde zurretik, horrenbestez ez dugula ezer berririk deskubritzen (kezka ezaguna baita). Hala ere, korapiloaren nolakoa hautemateko, haren kokamena behin eta berriro gogoratzeak kalterik ez duelakoan aipatzen dut.

Aspaldidanikoa da euskal kultura bat eraikitzearen aldeko eskakizuna eta lehia; bai eta, beste maila batetan, euskal teologia nahiz Euskal Eliza bat lortu nahia ere. Horrek, jakina, bertoko egoera, asmo eta ekinbideekiko atxekimendua —ez derrigorrez menpekotasuna— eskatzen du, eta, hasteko, horik guztiok ezagutzea. Hastapen maila honetan kokatuko genuke guk Andaluziako apezpikuen aztergai hura eta gurean beste horrenbeste egitearen premia, pastoralgintza ororen oinharrietarik bat beratu delarik.

Ezaguna da, ordea, «euskal kultura» bikotearen mugatze zailtasuna; berdin, «euskal teologia» edo «Euskal Eliza» kontzeptuekin. Hautapen kontua, azken batean: baina hautapen kondizionatua beti ere. Ad casum: teologiaren barnean sortu diren sistema eta metodo desberdin guztiak «a priori» batez epaitzea, zein guztiak berdin balioztatzea, itsukeria litzateke jadanik. Guztiok eta bakoitza ingurumari eta eskakizun desberdinen arabera jaiok dira, kultura desberdinen, eta desberdinei, erantzun bezala sortuak. Erantzunaren berezko eskakizunen artean, nork eta nori erantzuten dion hauzia tartekotzen zaio giza zientzi mota orori; teologiari ere bai, noski.

Zilegi da, horregatik, aldi nahiz egoera bakoitzak bere premia eta asmoak desberdinki klasifika ditzan, lehentasun mailaketa baten arabera. Kasurako: garai batetan, bere ate-leihoak Europako korranteetara zabaldu behar diren kontzientzia zen euskal kulturgintzaren zirikatzailek bizienetakoa, zilborraren inguruan jira-biraka ibiltzeak itomenaren arriskua nabarmentzen baitzuen. Ezin dezakegu esan, urrats hori berorren luze-zabal osoan emana dugunik, eta, ondorioz, ahanztekoa denik. Hala ere, txerto berri eta berritzaileon derrigorrezkoarekin batera, non txertatuari ere so egin beharraz inoiz baino jabetuagoak gaude gaur egun.

Hori, hasteko. Eta beste puntutxo bat: herri mailan zehazten den ihardun batetan, sarri gertatu ohi da «herri» horren erabili nahia, eta manipulaketa bera ere (gure artean aski maiz zabaltzen diren salakuntzak lekuko). Gutien artean interes ezkutuen izenean, gidaritza asmorik zintzoenaz, iheskeriaz etab. egingo da hori; baina beti ere «erabiltze» bat izango da: faxismoaren eta jauntxokeriaren itzala, edo, onenean, dirijismo alfer bat.

Baina XX. mendeon eta deskoloniapen geraiotan ere, ukazina da gidariaren eragina: zorionez ala zorigaiztoz, bestek esan beza; nolahi ere, pentsa eraztekoa da. Deskoloniapen horren berorren aldi eta zati ezberdinak baitezpadako eredu ez bazaizkigu ere, zerbait eskain diezagukete. Jakina, gu europarrak gara eta izan nahi dugu, halakoren baten eritziaren eta «erabakiaren» kontra. Baina horrek apenas deus erabakitzen du, horretarako biderik erakusten badu ere. «Europaren zein Europatan bizi izan garen» eta bizi garen jakin beharraz aski ohartu-

rik gaude dagoeneko; Europaren batasuna bezain benetakoa baita haren ugaritasuna eta neurri berdinez mugaezina. Eta, bestalde, «hirugarren —ala «laugarren»?— munduak bere arazoei ematen dien erantzuna —esaterako, «Askapenaren Teologia»— ez da itzulpenik gabe guretzat ere egokia, are gutiago egokiena.

Hautapen kontua izango da, zalantzarik gabe; baina ez bapateko txertaketarik. Gure herriak eta kulturak badi hor zeresanik ugari. Bai eta hori «entzuteko» eta aztertze asmoz dabilenik eta diharduenik ere. Zain gaduzkate. (J. A. Aduriz)

Eliz ezkontzak gero eta gutiago Holandan

Simonis Rotterdameko apezpikuak aitortu duenez, Holandan katoliko erdiak baino gehiagok ez du eliz ezkontzarik egiten.

Gainerako sakramentuetan ere —aitortza, jaunartze, apezgoa— joera bera da nagusi Holandan: sakramentuetarik aldentzea, halebria.*

Simonis jaunaren eritziz, aldentze horren arrazoina hauxe dateke:* maitasunaren egiazko zentzua eskastuz joanik, ezkontza, maitasun lokarri bezala, baliogabezatu egin dela. Bigarren arrazoin bat ere ba dagoke, hots,* ezkontza bikotearen arazo huts bezala ulertzea, Jainkoaren eta gizartearen aurreko erantzunkizunaz konturatu gabe.

Sendabideak bilatzeko orduan, hiru puntu azpimarkatzen ditu Simonis jaunak: ezkontzaren balioa gorestea, sakramenturako prestaketá sakonago egitea eta ezkontzarako adina* atzeratzea.

Uste dugunez, zinez* harrituko ginateteke, sendabide horik* krisia gaintzeko aski* izateaz. Ezkontzaren krisia, maitasunaren ulertzapen desberdin batetatik bakarrik ez baina gizarte eredu* zenbaiten itzulipurdikatzeak ere ba dator. Holakoa iruditzen zaigu Holandakoa. (Unai Navea)

Espainiako katolikoak eta heriotz zigorra

Espainiako katolikoak beti izan du bere kutsu aparteko bat. Ezin izan dugu irakurri harritzeke,* «Cambio 16» astekariak urtarileko* 165. zenbakian dakarren inkesta* bat: «Pena de muerte, no».

Inkestatu guztietarik —katoliko izan zein ez izan— 55 %ek eskatu dute heriotz zigorra kentzea.

Baina benetan ulertezina, hori eskatu dutenak erlijioaren arabera* bereizten direnean agertzen zaigu. Hiru sailtan daduzkagu banatuak: erlijio gabeak, katolikoak, eta beste erlijiorik dutenak. Erlijio gabeen artean 71 % dira kentzearen aldekoak, katolikoaren artean 53 %, eta beste erlijiodunen artean 74 %.

Katoliko hauen artean ba dira oraino beste mota batzuek:* praktikatzan ez dutenak 58 %, gutti praktikatzan dutenak 56 %, praktikatzan dutenak 51 %, eta oso katoliko onak 48 %. Gogoan edukitzeko da, sailketa hau katoliko bakoitzaren ustearan arabera egina dela.

Nola izan daiteke hau? Heriotz zigorraren kontra joatea, katoliko izatearen aurka joatea balitz bezala! Heriotz zigorra ez ahal* da «ley del tali6n» deritzanaren azken ondorioa?

Inkestan ikus daitekeenez, katolikoaren artean, zenbat eta nork bere burua katoliko hobea uste izan, hainbat gehiago onhartzen da heriotz zigorra. Espainiako katoliko hauen artean ez ote dago gizonaganako maitasunerako lekuri? «Oso onak» direla uste dutenok, agerian utzi digute, egiazko katoliko on izatetik oso urrun daudela. (Antton Inurritegi)